

Een gezonde start?

Aspecten van de gezondheid en groei van een Vlaamse geboortecohorte

Cécile Guérin - Mathieu Roelants
Prof. dr. Karel Hoppenbrouwers

Studiedag SWVG
Leuven, 2 december 2010

Cohorte 0-jarigen

Dit consultatiebureau werkt mee aan een grootschalig onderzoek bij pasgeboren baby's:

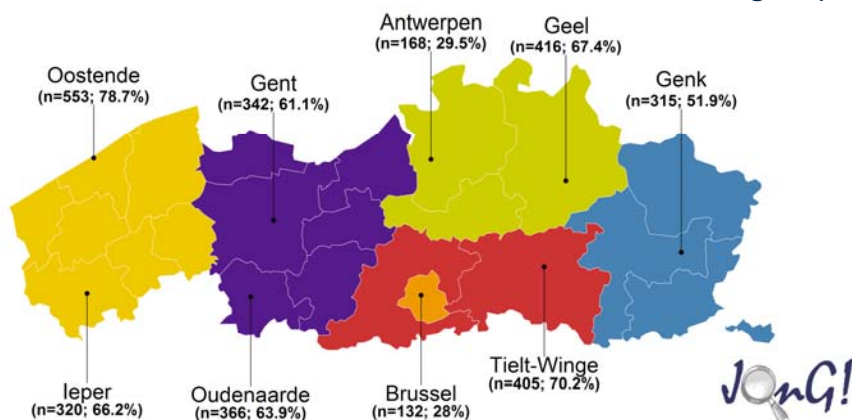
JONG! is een onderzoek naar
Jeugd
Ontwikkeling & Opvoeding
Gezondheid & Gedrag

Mogelijk wordt u UITGENODIGD om hieraan deel te nemen
Vraag meer info aan de verpleegkundige van Kind & Gezin
of surf naar www.steunpuntwvg.be/jong

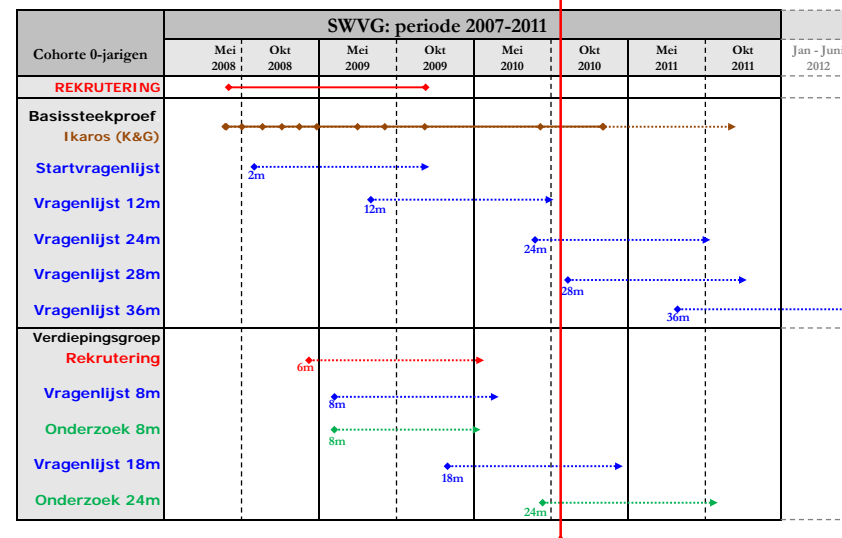

Cohorte 0-jarigen: Steekproef en respons

- Populatie: N=10133
- Doelgroep (geboren op een oneven dag): N=5161
- Aantal deelnemers: N=3017 (58,4% van doelgroep)

Cohorte 0-jarigen: Tijdslijn dataverzameling

Cohorte 0-jarigen: Respons

- Ikaros-gegevens:
N=3017 (100% deelnemers)
- Startbevraging:
n=2106 (69,8% deelnemers)
- Bevraging 12 maanden:
n=1319 (43,7% deelnemers)

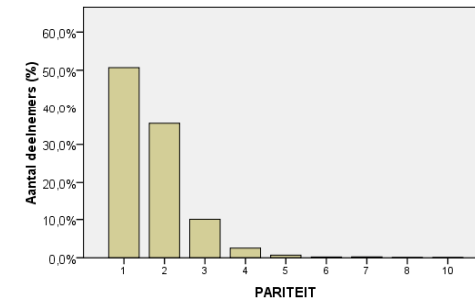
Ikaros-gegevens:
N=3017 deelnemers

Sociaal demografische indicatoren

Gezinssituatie:

- Twee-ouder gezin: 96,9% KIV 2009 = 87,2%
(kinderen onder de 3 jaar)
- Verblijf van het kind in het gezin:
Altijd = 93,6% - Meer dan de helft van de tijd = 5,2%
- Aantal kinderen in het gezin = gemiddeld 1,76 [1-10]

Sociaal demografische indicatoren

Beroep van ouders:

	Moeder	Vader
Werkend	80%	94%
Werkzoekend	8%	2%
Niet beroepsactief	12%	4%

- Belgische nationaliteit: Moeder Vader
Ikaros = 83% bij de geboorte 89% 86%

*KIV 2009 = 78,3%

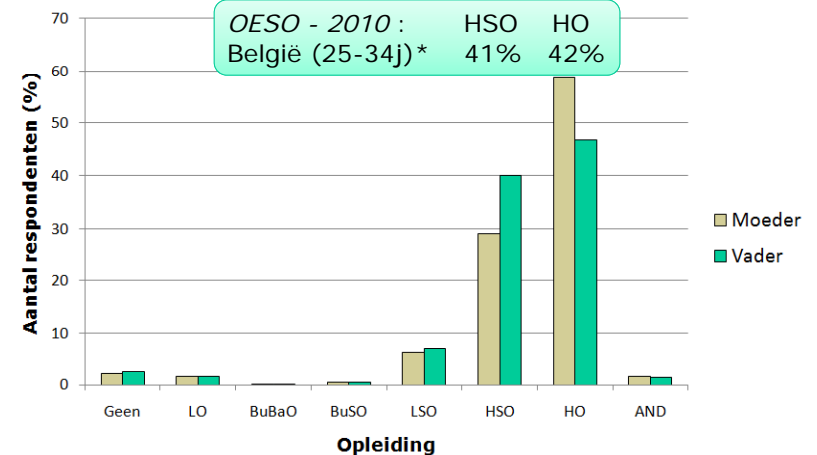
- Taal moeder-kind: Nederlands = 87%

Ikaros = 82,5% KIV 2009 = 78,8%

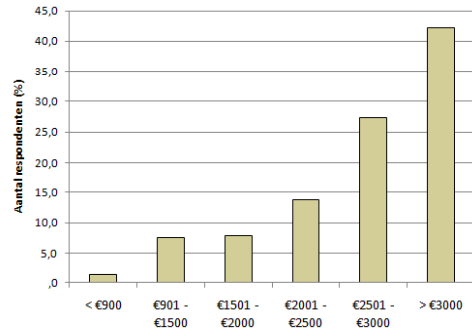
Sociaal demografische indicatoren

Opleiding van moeder* en vader:

Sociaal demografische indicatoren

- Netto maandinkomen van het gezin (n=1860):

SILC 2007:
(per huishouden)

20-29j:
gem € 2720 /m

30-39j:
gem € 3205 /m

Gezinnen met kinderen:
med € 1844 /m /pers

- Kansarme gezinnen (≥ 3 KA-indicatoren K&G)

= 4,6%

Ikaros = 7,4%

KIV 2009 = 8,3%

Jong!

Zwangerschapverwikkelingen en perinatale gezondheid

- Zwangerschapsverwikkelingen = 32,6%

Zwangerschapsverwikkelingen (soms in combinatie)

Premature weeën	5,9%	Diabetes	2,4%
Hoge bloeddruk	5,6%	Medicatie	6,5%
Bloeding	5,4%	Andere	15,1%
Infectie	4,7%		

- Prematuriteit (<37w) = 6,7%

Ikaros = 6,1%

SPE - Vlaanderen 2009 = 7,2%

- Laag geboortegewicht (<2500g): --

Ikaros = 5,3%

SPE - Vlaanderen 2009 = 6,8%

Zwangerschapverwikkelingen en perinatale gezondheid

- Perinatale verwikkelingen:

- Couveuse = 11,4%
- Kind overgebracht naar andere afdeling of ziekenhuis = 5,6%

Ikaros = 3,1% NICU

- Kind met 'aangeboren afwijking' = 2,6%

1/ Genito-urinair=0,9%

SPE - Vlaanderen 2008 = 1,6%

2/ Huid=0,5%

3/ Hart=0,4%

- Kind met 'ontwikkelingsprobleem' = 0,5%

Jong!

Gezondheidsrisico's tijdens de zwangerschap: 3 cases

- Preventie van neuralebuisdefecten door foliumzuursuppletie vóór en tijdens de zwangerschap
- Gedwongen blootstelling van kinderen aan tabaksrook tijdens de zwangerschap en in het eerste levensjaar
- Gedwongen blootstelling van kinderen aan alcohol tijdens de zwangerschap

Jong!

Neurale buisdefecten en foliumzuursuppletie

■ Wat?

- Open schedel, uitstulping hersenvlies, of open rug (spina bifida), door onvolledig sluiten van de neurale buis binnen vier weken na de conceptie
- Geeft aanleiding tot neurologische, motorische, orthopedische en functionele stoornissen bij het kind

■ Hoe vaak?

- 8 tot 10 per 10.000 zwangerschappen
- 2 tot 4 per 10.000 levendgeborenen

■ Hoe voorkomen?

- Foliumzuur (400 µg/d) van vóór conceptie tot minstens 12 weken zwangerschap

Neurale buisdefecten en foliumzuursuppletie

■ Inname van foliumzuur door de moeder

START van het supplement	STOP van het supplement					Totaal % respondenten (n = 2106)
	vóór de zwangerschap	1e trimester	2e trimester	3e trimester	na de geboorte	
vóór de zwangerschap	0,3	6,9	6,5	2,4	27,4	43,3
1 ^e maand	-	4,1	5,0	3,1	14,3	26,5
2 ^e maand	-	0,3	1,8	1,4	6,7	10,2
3 ^e maand	-	0,0	0,4	0,7	3,0	4,1
2 ^e trimester	-	-	0,2	0,5	1,1	1,8
3 ^e trimester	-	-	-	0,2	0,2	0,3
Geen supplement	-	-	-	-	-	13,6
Totaal	0,3	11,4	13,9	8,2	52,6	100,0

Neurale buisdefecten en foliumzuursuppletie

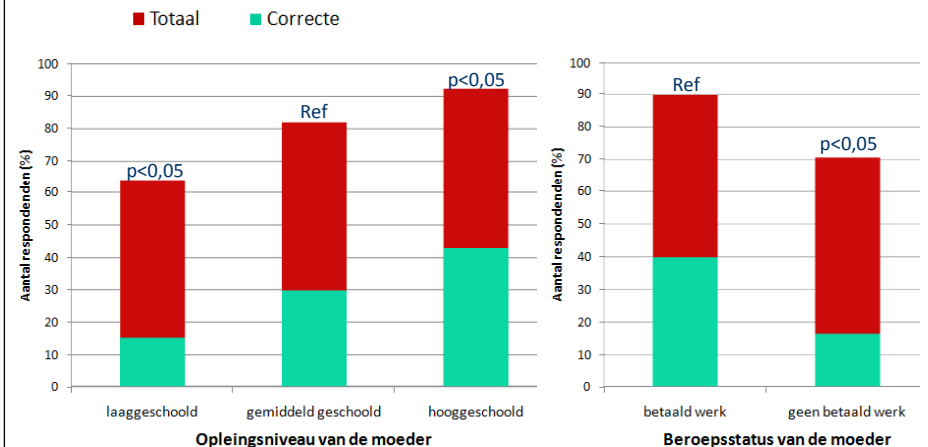
■ Inname van foliumzuur door de moeder

Foliumzuursupplement	
Optimale inname Start vóór de zwangerschap en stop na het einde van de 3 ^{de} maand (of later)	36,3%
Ontoereikend supplement (te laat gestart en/of te vroeg gestopt)	50,1%
Geen supplement	13,6%

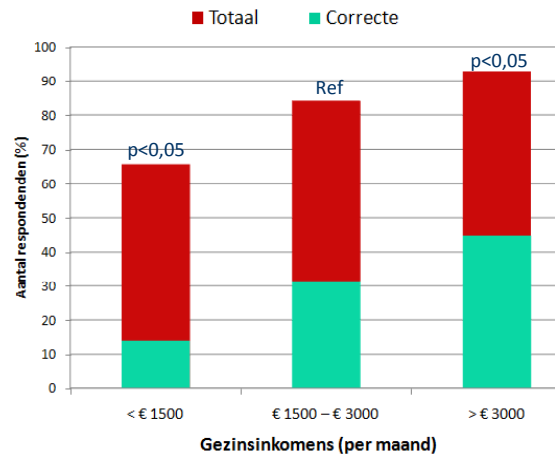
Neurale buisdefecten en foliumzuursuppletie

■ Inname van foliumzuur door de moeder

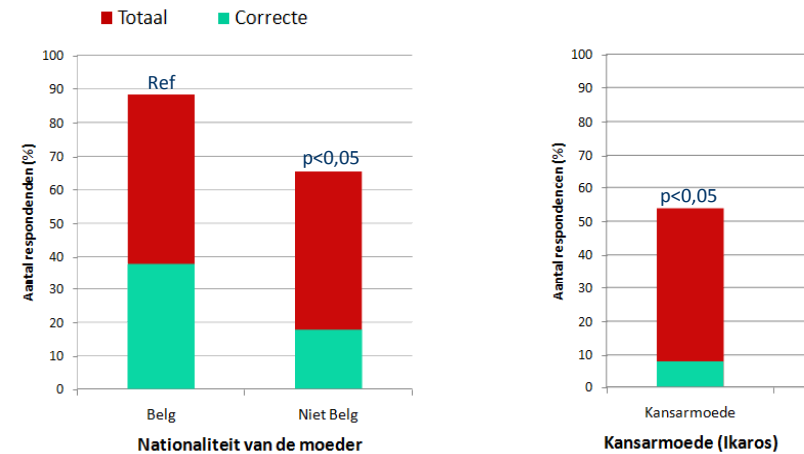
Neurale buisdefecten en foliumzuursuppletie

Inname van foliumzuur door de moeder

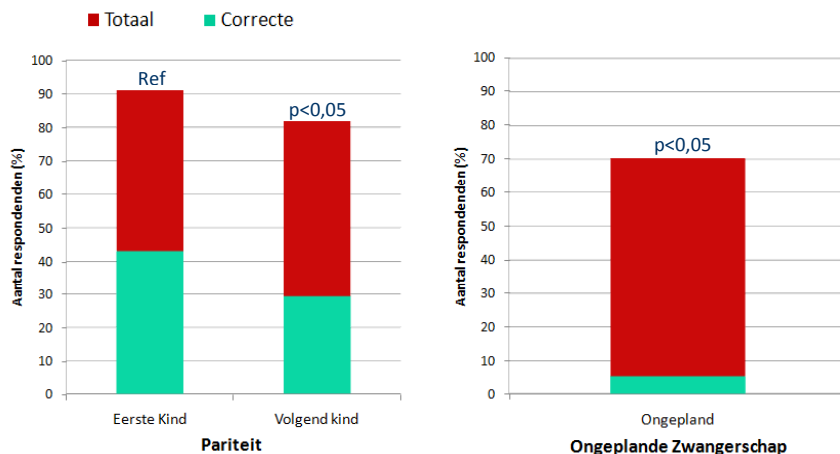
Neurale buisdefecten en foliumzuursuppletie

Inname van foliumzuur door de moeder

Neurale buisdefecten en foliumzuursuppletie

Inname van foliumzuur door de moeder

Neurale buisdefecten en foliumzuursuppletie

Beleidsaanbevelingen

- Herhaalde publiekscampagnes
- Gezondheids promotie bij adolescente meisjes (CLB, school)
- Informatie- en motiveringscampagnes via apotheek (pilvoorschrift)
- Individueel preconceptie-advies door huisarts en gynaecoloog
- Speciale focus op sociaal-economisch zwakkere groepen
- Voedselverrijking met foliumzuur?

Roken en blootstelling aan tabak

Wat?

- Actief en passief roken van moeder tijdens de zwangerschap
- Gedwongen blootstelling baby, in huis en in de auto

Gezondheidseffecten?

- **Zwangerschap:** vroeggeboorte, placentaloslating, miskraam
- **Perinataal:** lager geboortegewicht, kleinere schedelomtrek, small for gestational age, congenitale afwijkingen, wiegendood, ...
- **Kinderleeftijd:** astma en andere luchtwegaandoeningen, neuromotore ontwikkeling, ...

Hoe voorkomen?

- Niet roken tijdens zwangerschap en in aanwezigheid van een kind

Roken en blootstelling aan tabak

Rookgedrag van de moeder

	%	Aantal sigaretten / dag				
		<1	1-5	6-10	11-20	>20
Actief Roken						
Vóór de zwangerschap	22,7 %	12,7	23,5	25,7	27,4	10,7
Tijdens de zwangerschap	12,3 %	14,1	35,5	26,6	21,4	2,4
Na de zwangerschap	11,9 %	11,2	22,9	33,8	25,8	6,2
Roken in huis						
Tijdens de zwangerschap	10,6 % *	8,7	24,0	25,5	24,0	17,9
Na de zwangerschap	4,7 %	13,3	27,8	23,3	20,0	15,6

* Waarvan 6,3% moeders zelf roken

Roken en blootstelling aan tabak

Blootstelling van het kind aan tabak

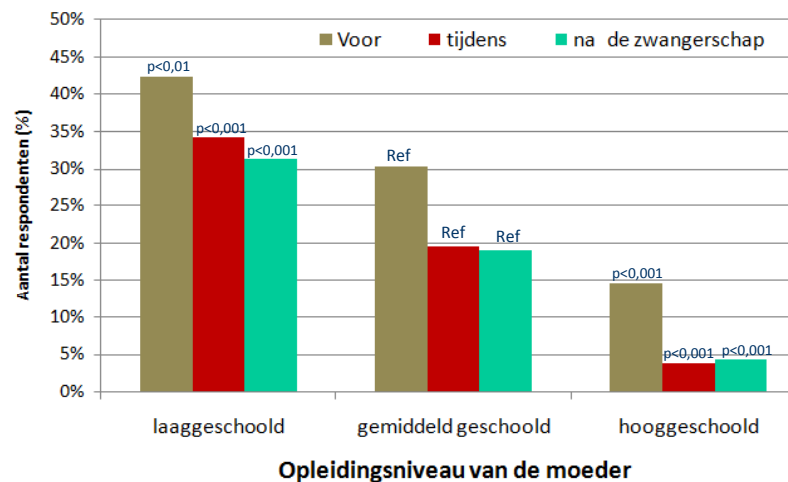
	Vóór de zwangerschap	Tijdens de zwangerschap	Rond de leeftijd van 2m (Start VL)	Rond de leeftijd van 1j (VL 12m)
Moeder rookt	22,7%	12,3%	11,9%	
Kind blootgesteld aan passief roken in huis		$\frac{+ 4,3\% *}{= 16,6\%}$	4,7%	10,0%
Kind blootgesteld aan passief roken in de wagen				2,7%

* Niet rokende moeders blootgesteld aan tabaksrook in huis

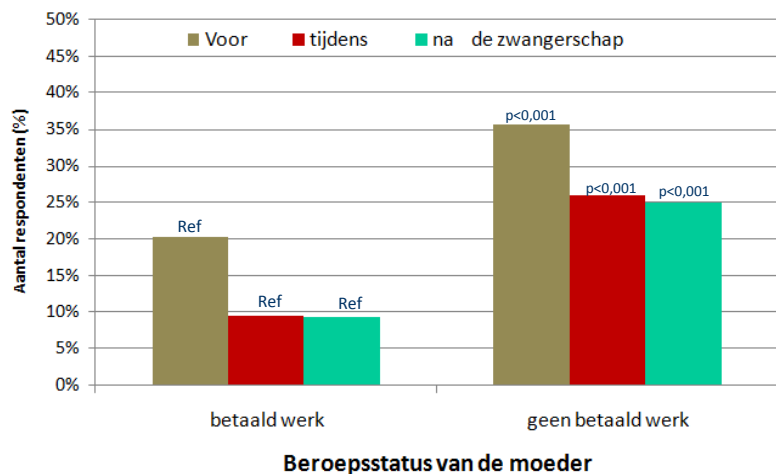
Roken en blootstelling aan tabak

Actief roken

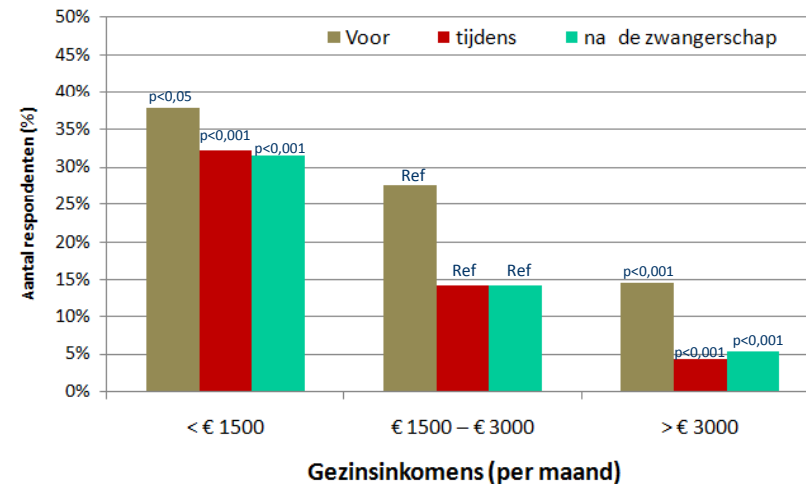
Roken en blootstelling aan tabak

Actief roken

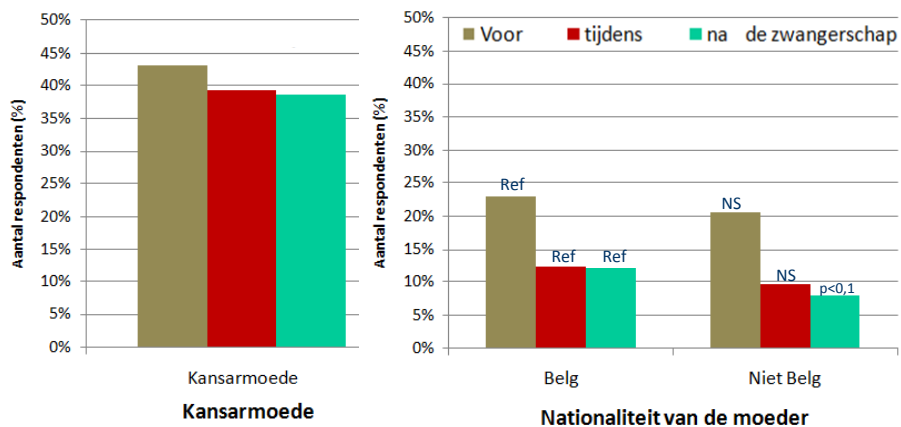
Roken en blootstelling aan tabak

Actief roken

Roken en blootstelling aan tabak

Actief roken

Roken tijdens zwangerschap: Intra-uteriene groei

Groeigegevens bij geboorte van een baby van een rokende moeder versus een niet-rokende moeder

- Geboortegewicht is gemiddeld 190 gram lager
- Lengte is gemiddeld 0,78 cm kleiner
- Schedelomtrek is gemiddeld 0,23 cm kleiner
- Geen verschil in zwangerschapsduur

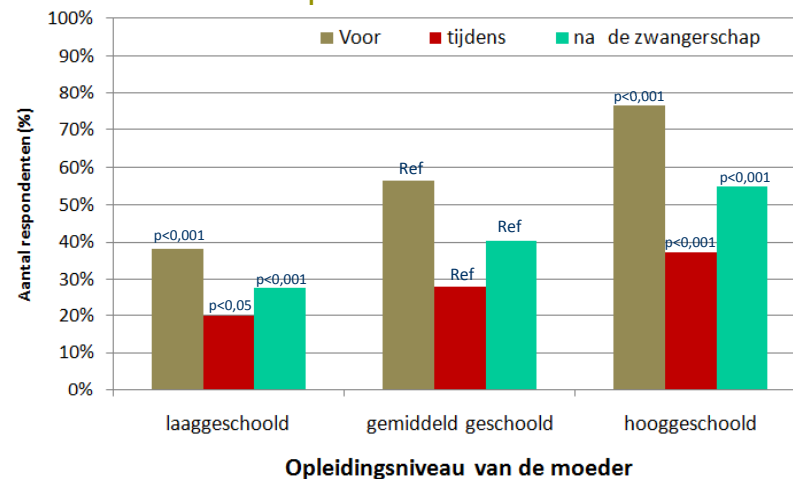
Alcoholconsumptie tijdens de zwangerschap

Alcoholconsumptie door de moeder

	%	Aantal glazen / week of dag			
		<1/w	enkele/w	1-2/d	>2/d
Alcoholconsumptie van de moeder					
Vóór de zwangerschap	65,9 %	58,0	38,4	3,2	0,3
Tijdens de zwangerschap	32,6 %	89,3	9,7	1,0	-
Na de zwangerschap	47,6 %	72,1	26,5	1,3	0,1

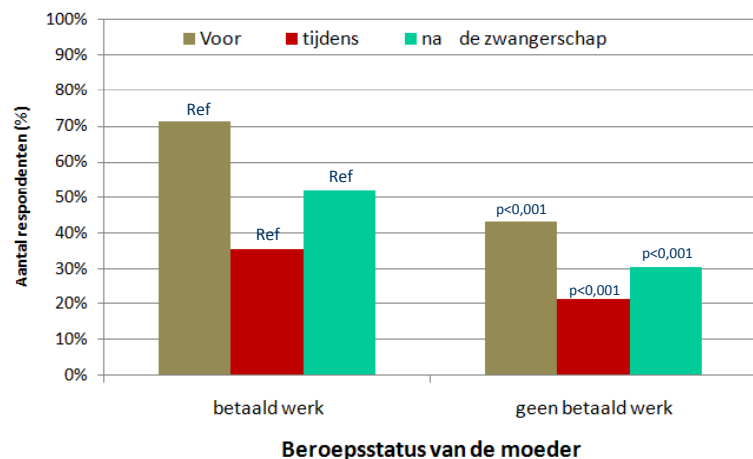
Alcoholconsumptie tijdens de zwangerschap

Alcoholconsumptie door de moeder

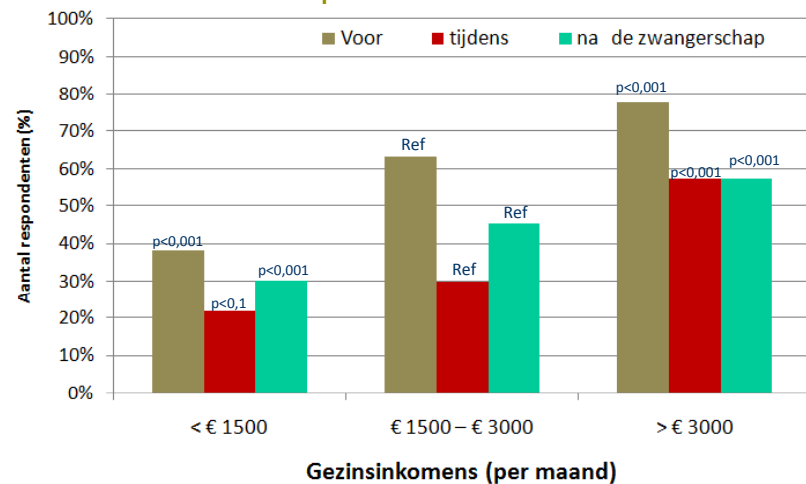
Alcoholconsumptie tijdens de zwangerschap

Alcoholconsumptie door de moeder

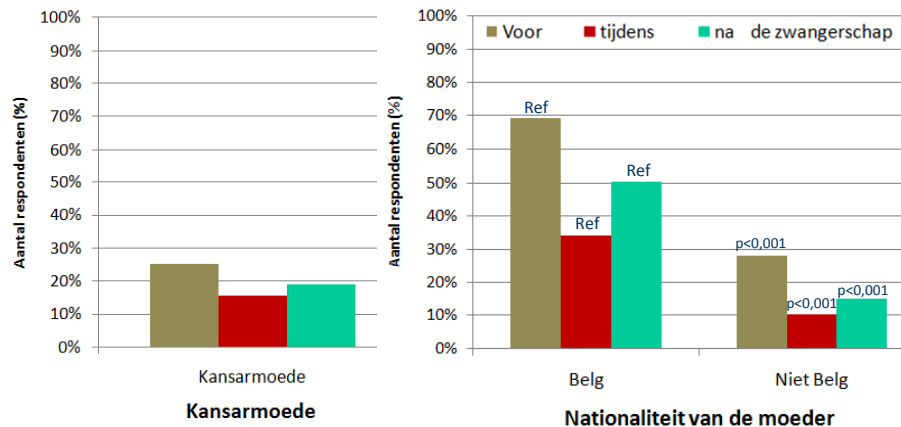

Alcoholconsumptie tijdens de zwangerschap

Alcoholconsumptie door de moeder

Alcoholconsumptie door de moeder

Gezonde start ?

- Slechts 1 op 3 vrouwen neemt de correcte preventieve maatregelen om neurale buisdefecten maximaal te voorkomen
- Respectievelijk 16,6%, 4,7% en 12,7% van de kinderen is gedwongen blootgesteld aan tabaksrook tijdens de zwangerschap, en op de leeftijd van 2 en 12 maanden
- Eén op drie van de kinderen is blootgesteld aan alcohol tijdens de zwangerschap
- Er zijn belangrijke sociaal-demografische verschillen in blootstelling

Meer weten?

Dienst Jeugdgezondheidszorg

karel.hoppenbrouwers@med.kuleuven.be

cecile.guerin@med.kuleuven.be

mathieu.roelants@med.kuleuven.be